

Segersälle intog Danmark, och lät sig där, af Poppone döpas med alt sit folk, wid pass A. Chr. 989 ... hwar om förmäles på Runestenen i Amnö i Weckholms sokn.» Inskriften översättes på följande sätt: »Ingileif let vpresa stenen åt sin man Brune, som blef döder i Danmark warande, i det hwita wadmalet, eller hwita antagna klädningen. Bale han vthhögg detta.» Brocman översätter (a. a. s. 129): »Ingelöf lät resa Sten åt Brune sin Man. Han wardt död uti Danmark i Hwitawaden. Bale riste.»

F. C. Broman påpekar i sin *Beskrifning öfver några ålderdoms Minnes Märken i Wickholms och Thorsviks Soknar* (1781), att Amnö-stenen har »gifvit våre Antiquarier anledning at pröfva sin styrka i dristiga gissningar. Den är aftagen i Peringschölds Ättartal och omnämnd af Brocman, i des afhandling om Runstenarne, bakefter des uplaga af Yngvar Vidförles saga.» Broman fortsätter: »Om den förvarar åminnelsen af någon konung Erik Segersälls hjelte, lär ej vara så aldeles visst; men derföre har den dock utom tvifvel blifvit uprest til någon af fortidens tapra Krigs hjeltars ära.» Rafn kommenterar (a. a. s. 168): »Denne Mand var altsaa bleven döbt i Danmark og var død, medens han endnu var iført de ved Daaben anvendte hvide Klæder.»

Uttrycket (*hann varð dauðr*) i *hvitavaðum*, som förekommer på sex uppländska runstenar, nämligen U 243, U 364, U 613, U 699, L 118 Håga, Bondkyrko sn, och L 235 Tensta kyrka, har utförligt behandlats under U 243.

I runinskrifterna från svenskt område förekommer eljest namnet Danmark endast på Karlevi-stenen (Öl 1) samt på en år 1937 påträffad runsten vid Aspa, Ludgo sn; se *Sörmlandsbygden* 1938, s. 127, 129 samt S. B. F. Jansson, *Sörmländska runstensfynd* (i: *Fornvännen* 1948). Också i formellt avseende är uttrycket *a Danmarku* av intresse. På Skivum-stenen (DR 133), liksom på Öl 1, användes prepositionen *i* (i **tonmarku**, i **tanmarku**). Däremot förekommer prepositionen *a* på den norska L 1463 Höilands sn.

Runföljden 67—75, som numera är svårt skadad, har innehållit runorna **bali risti**. Balle har signerat icke mindre än elva ristningar i Trögds härad, se ovan s. 201.

700. Kynge, Veckholms sn.

Pl. 50, 51.

Litteratur: B 613, L 707, D 1: 72. J. Bureus, Fa 6 s. 122, n:r 65 (Caspar Cohl), Fa 5 n:r 462, Fa 10: 1 n:r 97, Fa 1 s. 101, F f 6 n:r 180; J. Peringskiöld, Monumenta 1 (31), Monumenta 4, bl. 27; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 416; R. Dybeck, Weckholms socken 1860 (ATA), Reseberättelse 1860 (ATA); A. E. Törnebohm, Några ord till upplysning om bladet »Fånö» (1863); UFT h. 13 (1886), s. 322; S. H. Adlersparre, Omkring Sigurdsstenarna (i: Personhistorisk tidskrift 18, 1916), s. 4; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 59; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941—43 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Rhezelius, teckning (Fa 10: 1); P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 4 och B 613); Dybeck, D 1: 72.

Runstenen står rest 200 m. S om Kynge, i kanten av en liten bergknalle. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Fånö».

Äldre uppgifter om runstens plats äro: Caspar Cohl (Fa 6): »Å Kynge giärde i Wekål Sokn.» Rhezelius (Fa 10: 1): »I Kynge Giärdet.» På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* 4 finnes bläckanteckningen »Kynge by i Weckholms sochn» (B 613: »Kyngeby»; L 707: »Kyngeby»). — I *Weckholms socken* (1860) antecknar Dybeck: »Vid Kyngeby ligger en runsten, L 708. — 707 saknas.»¹ I *Sveriges runurkunder* meddelar han: »Stenen var för några år sedan på halfva vägen till byn, för att läggas i grunden till en byggnad, men är nu på sitt gamla rum, en

¹ Dybeck förväxlar här de båda Kynge-stenarna; L 707 (= U 700) är bevarad, medan L 708 (= U 701) har gått förlorad.

åkerren i Kyngsbys södra gärde.» I *Några ord till upplysning om bladet 'Fånö'* anges runstenens plats vara »något S. om Kyng». Vid runinskriftsinventeringen (aug. 1941) låg stenen på den plats, där den sedan (1945) restes genom Riksantikvarieämbetets försorg. Platsen är med all sannolikhet den ursprungliga.

Grå granit. Höjd 1,42 m., bredd 1 m.

Inskrift:

kuti : lit : risa · stā . . . n : pinsa : ybtir : ikialt : brupur : sin : kup : hialub · i · ant hans ·

Guti let ræisa stein þenna eftir Ingjald, broður sinn. Guð hialpi and hans.

»Gute lät resa denna sten efter Ingjald, sin broder. Gud hjälpe hans ande.»

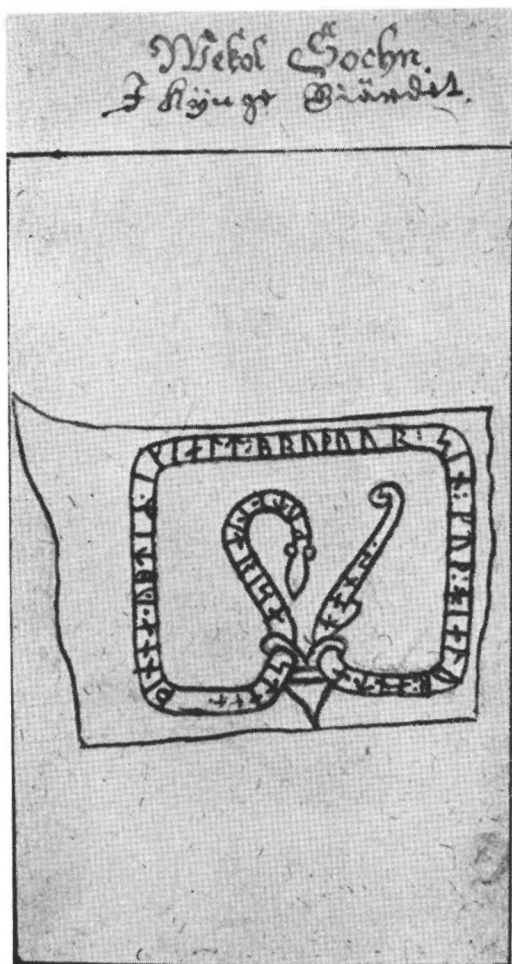

Fig. 142. U 700. Kyng, Veckholms sn.
Efter teckning av Rhezelius.

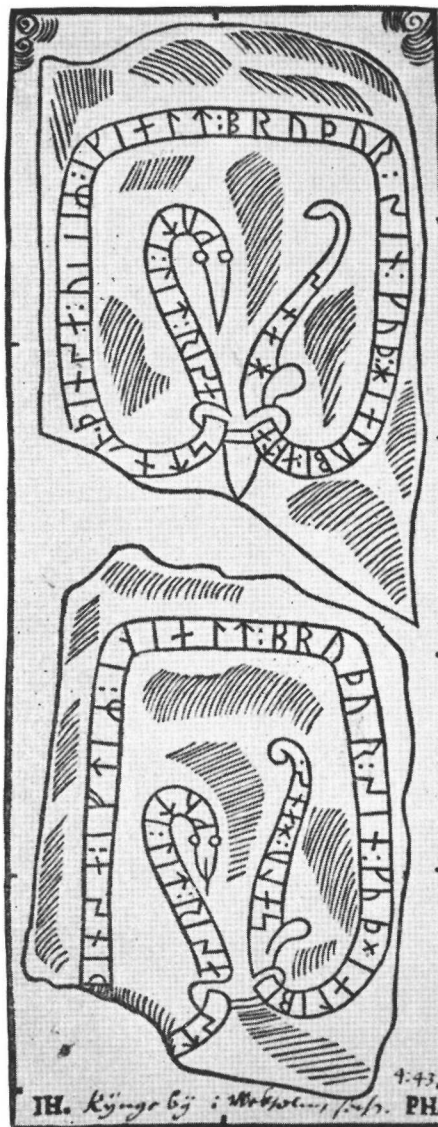

Fig. 143. U 700 och 701. Kyng, Veckholms sn.
Efter B 613.

Till läsningen: Före 1 **k** finnas några fördjupningar som möjligen kunna vara rester av sk. 1 **k** är ej stunget. 6 **i** och 9 **i** äro ej stungna. 12 **s** och 13 **t** ha förlorat nedre delarna. Av 14 **a** återstår endast bst t. v. om hst. Därefter är ristningsytan bortslagen till 15 **n**, av vilken runa endast återstår bst t. h. om hst, samt nedre delen av hst. 21 **y** är tydligt stunget. I 42 **u** finnes en rund fördjupning. Efter 49 **b** finnes en punkt. Efter 53 **t** kunna fördjupningar i ytan iakttagas men inga säkra spår av sk; efter 57 **s** är sk svagt.

Caspar Cohl (F a 6): **kuti · lit : risa sten : pinna · ybtir ikialt : brupur : sin : kup : hialub : anta hans**. I det allra närmaste samma läsning återfinnes på Rhezelius' teckning (F a 10: 1). — Hadorph: Sk saknas efter 11 **a**; 14 **n**; runföljden 21—25 läses : **u - - ir :** och 44—53 : **hialubi : anta**. — Dybeck: 15 **n** saknas; 21 **u**; sk före 50 **i** saknas; mellan 53 **t** och 54 **h** insättes **a :**.

Mansnamnet *Guti* förekommer ett 10-tal gånger i vikingatidens inskrifter, se Sö 304. I Uppland är namnet säkert belagt på sju runstenar. Av dessa äro fyra från Trögds hd, nämligen de två Kyngestenen (U 700 och 701) samt två av Hummelstastenarna (U 723, 724). Den *Guti*, som låter resa U 700, är givetvis samme man, som låter resa den andra Kyngestenen (U 701), vilken har en i det närmaste likalydande inskrift.

Hummelstastenarna (U 723 och 724), som stå resta bredvid varandra, befinna sig endast 6 km. N om Kyngestenen. De äro båda resta av sönerna Öger och Fröger över deras fader Gute. Också Hummelstastenarna ha sinsemellan likalydande inskrifter.

Under sådana omständigheter förefaller det sannolikt, att den *Guti*, som omtalas på Hummelstastenarna, är samme man som den *Guti*, som låter resa Kyngestenen efter sin broder Ingjald. Eftersom Hummelstastenarna äro resta efter Gute av hans söner, måste de, om antagandet är riktigt, vara yngre än Kyngestenen. Av runologiska och ornamentala skäl är det alldeles tydligt, att det förhåller sig så.

Namnet *Ingjald* är tämligen vanligt i runinskrifter (ett 20-tal belägg) och under medeltiden.

Det är icke möjligt att fastställa, vem som har ristat de två Kyngestenen. Brate anmärker i *Svenska runristare*, att de »troligen icke» ha ristats av Balle. Det är emellertid fullständigt klart, att de ej kunna ha huggits av honom. Huggningsteknik, runformer, ornamentik o. s. v. göra en sådan tanke orimlig. Att stenarna äro äldre än Balles tid är också tydligt. Trots vissa olikheter i skrivningarna — **ybtir** (U 700), **iftir** (U 701); **hialubi ant** (U 700), **ialibi salu** (U 701) — förefaller det säkert, att de båda parstenarna äro ristade av samme mästare.

701. Kyngestenen, Veckholms sn.

Litteratur: B 613, L 708. J. Bureus, Fa 6 s. 123, n:r 68 (Caspar Cohl), Fa 5 n:r 460, Fa 1 s. 101, Fa 10: 1 n:r 96; J. Peringskiöld, Monumenta 1 (31), Monumenta 4, bl. 27; P. Elvius, De Fierdhundria (auctor J. Arenius), Upsaliae 1717 (feltryck 1617), s. 96—97; J. Fischerström, Utkast til beskrifning om Mälaren (1785), s. 135; R. Dybeck, Veckholms sn 1860 (ATA), Reseberättelse 1860 (ATA); UFT h. 13 (1886), s. 322; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 59.

Avbildningar: J. Rhezelius, teckning (Fa 10: 1); P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 4 och B 613).

Runstenen, som sedan länge har varit försvunnen, fanns enligt Caspar Cohl (Fa 6) »J Wehåls kyrkegårdsmur». I Fa 5 anges platsen vara »J Bolgårdz muren» och i Fa 10: 1 »J Bogårdz muren». Bureus har antecknat i marginalen: »Maken i Kyngestenen». På träsnittet i Peringskiölds Monumenta finnes bläckanteckningen »Kyngestenen by i Weckholms sochn» (B 613: »Kyngestenen»; L 708: »Dersammastädes» d. v. s. vid Kyngestenen). I De Fierdhundria (1717) uppges stenens plats vara »intra januam templi». Stenen har senare förkommit, möjligen i samband med bogårdsmurens omläggning. När Dybeck besökte Veckholms sn år 1860, sökte han U 701 förgäves. Han skriver i sin reseberättelse för år 1860 bl. a.: »Då man, med ledning af de ypperliga förteckningarne